

”Hon kan sin sak och jag hade gärna jobbat med henne som kollega”

Hon känns numera som en gammal kompis och kollega, Moa Lönn som i tio böcker dykt upp i allehanda mediemiljöer. Men nu sätter tyvärr författaren Mats Lundman punkt för hennes fiktiva närvaro med Grävarna, den sista av dessa redaktionsromaner. Och nu liksom tidigare sker det i thrillerform. För om inte omgivningen skapar läsvänlig dramatik, så ordnar Moa det helt på egen hand i sin roll som tidningsledare.

I denna avskedsbok har Moa återvänt till Kuriren i Sjöstad. Förra gången slutade hennes insatser där med en skräll, så förutsättningarna är alltså inte de allra bästa när hon åter lockas dit. Medarbetare som minns hennes förra sejour är inte alla lika glada över återkomsten, men som alltid på en redaktion finns kollegor som då samarbetade väl och som nu spinner vidare på den tråden. Dit hör grävarbasen Bernt Andersson, och han blir den trygga ryggrad som både jag som läsare och Moa kan luta sig emot.

Som i alla mindre städer förekommer vänskapskorruption och otydliga gränser mellan vad som är rätt och fel i umgänget kring kommunala befattningshavare. Detsamma gäller etiken för de anställda på en tidning. Var går gränsen mellan privatkonsumtion av till exempel bostäder och påtryckningsmedel utifrån? I den här boken blir frågan oerhört aktuell och ställs på olika sätt på sin spets. Trådar vävs samman i en mycket välskriven text, dramatik blandas med vardagsrealism. Det sistnämnda är författaren naturligtvis specialist på, eftersom han valt en miljö där han själv verkat under många år. Tanken slår mig är Moa Lönn en bild av honom själv, är hela romanserien en form av biografi över en svunnen karriär inom journalistleden?

Oavsett svaret på den sistnämnda frågan har Mats Lundman en oas av erfarenhet och tidningsmiljö att hämta intrigen ifrån. Massor känns igen, i Grävarna liksom i de nio tidigare utgåvorna i serien. Redan tidningshuset med sina inslag av gammaldags charm blandat med nutida utensilier känns bekant. Pedagogiskt redogör författaren för hur redaktionen fungerar, om publiceringsregler, om ständiga möten för att avgöra viktiga frågor om vad som kan eller ska publiceras, och hur digitaliseringen klampat in i papperstidningsvärlden. Det ständiga kaffedrickandet inte att förglömma – drycken är ofta den sammanhållande länken för umgänget kollegor emellan, vare sig det gäller viktiga beslut eller rent socialt.

Moa Lönn är egentligen en ganska introvert och grå kvinna. Hon saknar någon form av social kompetens, känns lite inbunden och lever ett lugnt och tryggt liv vid sidan av den hektiska tillvaron på tidningen. Hon dricker ständigt det vita viner Vicar's Choice och äter samma mat genomgående. Snabbmatmenyerna är inte direkt frestande, korvar och pizza borde snarast vara påfrestande. Men det uppväger hon med löprundor, alltid samma rutt och med en flock glosögda och idisslande kor som iakttagare. Det sistnämnda är en rolig detalj i boken.

Tack och lov avviker hennes intressen för boxning från det allra vanligast förekommande. Tjejer som boxas träffar man inte ofta på. Förståeligt i Moas fall, hon behöver avreagera sig från ständiga krockar med irriterade läsare och internt käbbel på redaktionen.

Hennes sexuella preferenser lyser igenom också i den här avslutande boken. Nu tar det slut med trygga Jeremy och han ersätts av den yngre Lucas. Men det finns också sidoblickar på snygga tjejer. Kanske kan bisexualiteten ses som en symbol för att en människa är öppen för alla infall, från höger eller vänster, från man eller kvinna, från hög eller låg, från makthavare eller underhuggare. I så fall är det ju rätt för Moa, som inte ska låta sig påverkas av någon eller något utan fatta sina egna beslut. Åtminstone i jobbet...

För mig är miljön som hämtad ur mitt eget liv. Ja, till och med Eskilstuna-Kuriren nämns som en likartad tidning som Kuriren i Sjöstad. I kulturredaktören Morris – jag hade ju motsvarande tjänst i Eskilstuna under 25 år – känner jag igen många tankar. Fast lika isolerad som han är bakom sin stora krukväxt i ett hörn av redaktionen var jag aldrig. Tvärtom, jag ville vara en röst på redaktionen och fungerade även som ansvarig utgivare. Men jag känner igen ointresset från andra delar av redaktionen för kulturmaterialiet liksom kontakterna med både frilansare och stadens kulturpublik. Verkar som om Sjöstads kulturliv är mycket levande.

Jag tror dock snarare att stadsinslagen och tidningsmiljön i Mats Lundmans fall är hämtad från Kristianstad, där han var lokaltidningens chefredaktör en tid. Att Rotary är en förening för kontakter och där man kan avläsa läsekretsens inställningar i olika frågor är pricksäkert. Lika sant som hela den grundläggande storyn med en byggpamp som snor stadens beslutsfattare kring sina projekt. Han tror sig göra en stor samhällsinsats i uppbyggandet av Sjöstad. Men så möter han Moa Lönn i ringhörnan och det blir en tvekamp. Hur den slutar överlämnas till läsaren.

Och hur det slutar för Moa Lönn i finalboken är också en fråga för läsaren. Dörren hålls öppen för en elfte tidningsroman. Varför inte? Tror att jag kommer att sakna Moa, inte som kvinna men som mediefaktor att räkna med. Hon kan sin sak och jag hade gärna jobbat med henne som kollega.

Patrik Uhlmann
journalist och författare
tidigare kulturredaktör på Eskilstuna-Kuriren